

Nasjonal
kommunikasjons-
myndighet

EkomROS 2016

Torstein Olsen
direktør

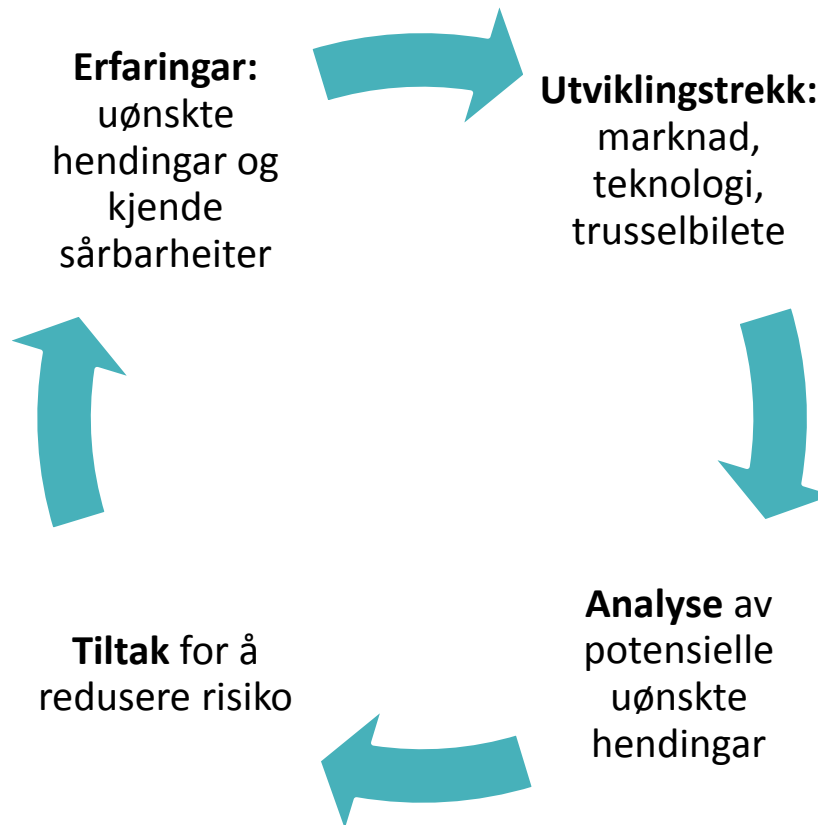
Overlevering av rapport til Samferdselsdepartementet 28. april 2016

Risiko og sårbarheit i ekomsektoren

- Arbeide systematisk, målretta og sporbart med samfunnssikkerheit
- Oversikt over risiko og sårbarheit innan eget ansvarsområde
- Sett i verk førebyggjande tiltak og beredskapstiltak på bakgrunn av eit godt utgreia kunnskapsgrunnlag

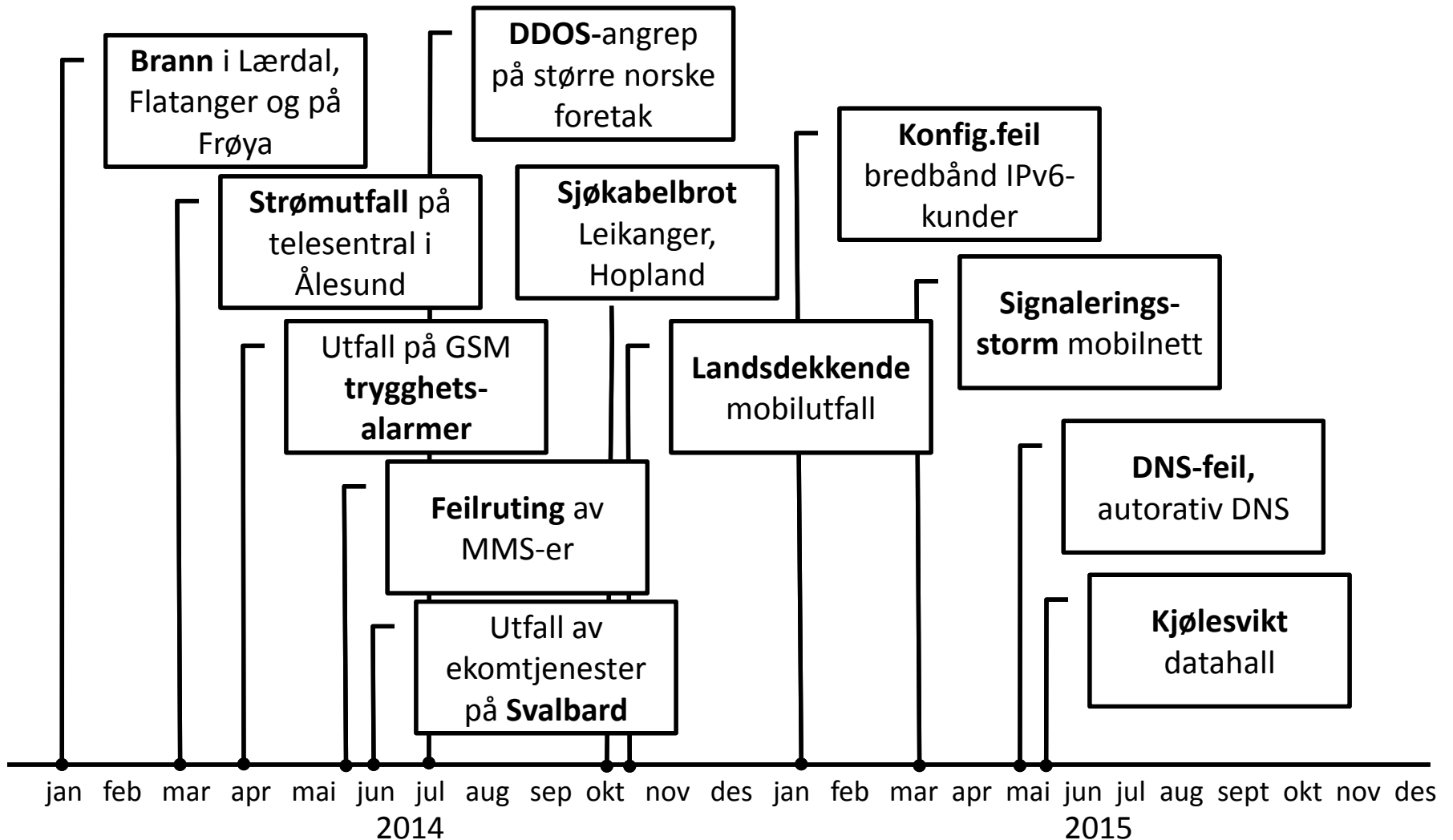
EkomROS: Overordna risikoanalyse av sektoren

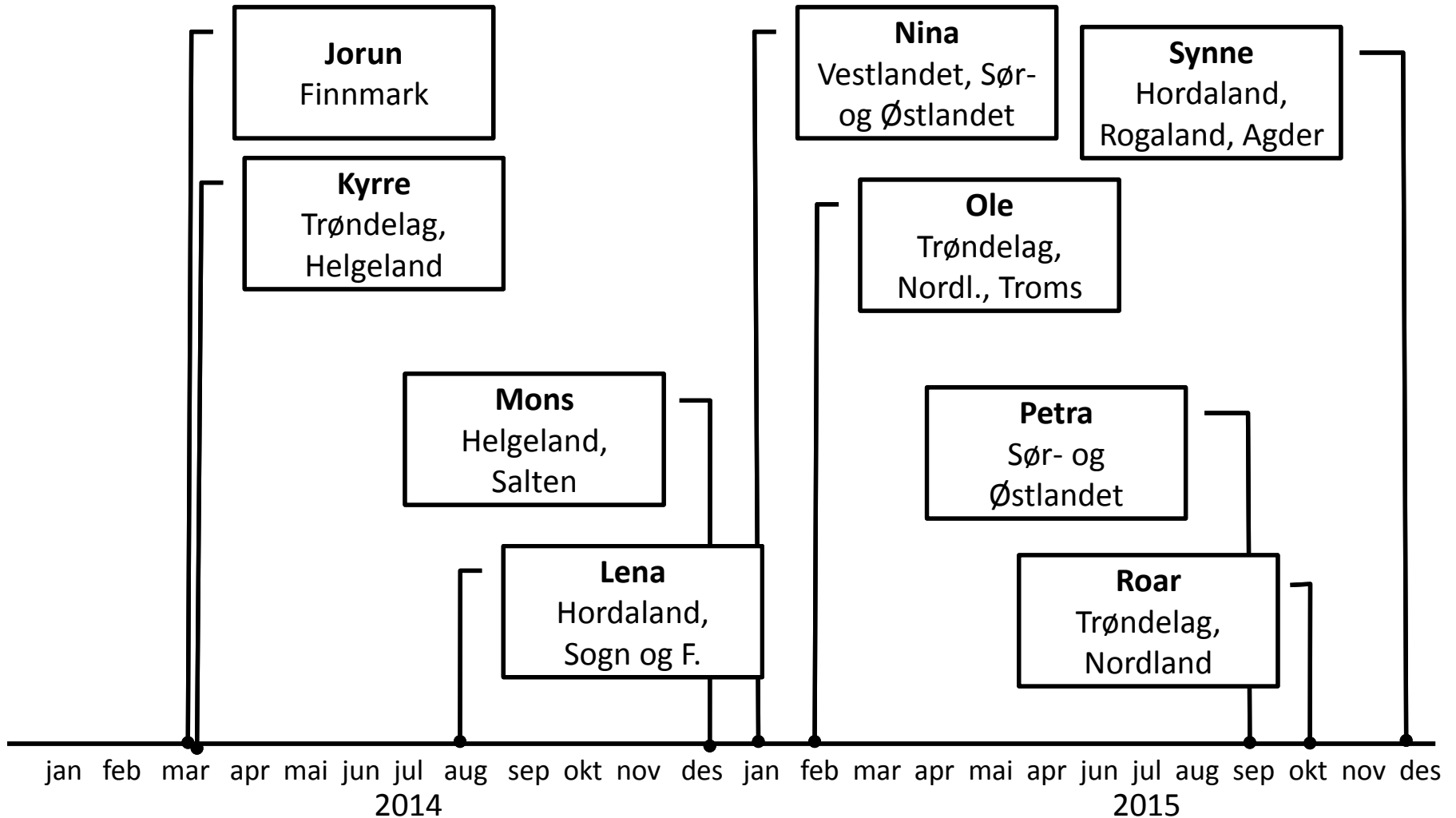
The background features two large, smooth, curved lines. One is a thin blue line that starts high on the left and curves down towards the bottom center. The other is a thicker orange line that starts lower on the left, peaks in the upper left quadrant, and then curves down towards the bottom right.

2014 og 2015

2014 og 2015 – utvalg av hendinger i Noreg

2014 og 2015 – ekstremvêr

2014 og 2015 – «bugged, tracked, hacked»

PÅ SPORET AV DN. Den tyske hackeren Karsten Nohl kaster følge DNS bevegelse i Oslo med utgangspunkt i mobilnummeret. DN testet ut overvågningsmetoden som nå selges kommersielt, i en månad.

Magasinet Teknologi
Sirklet inn fra utlandet
 Nå kan hackere finne ut eksakt hvor du er til enhver tid, fra et hvilket som helst sted i verden, bare ved å kjenne mobilnummeret. Og du kan ikke gjøre noe med det. DN testet ut den nye overvåkningsmetoden – som allerede er til salgs

BILLIG MIDDAG HVER DAG

Gemalto: – NSA klarte ikke å stjele SIM-nøklene

Gemalto ble trolig hacket i 2010 og 2011 av NSA og britiske Government Communications Headquarters (GCHQ), men følge sikkerhet kaste ikke de to satsige sikkerhetsorganisasjonene å hente ut verdifulle informasjon. (B. Simon Yeo/Flickr)

Av Trend Bli, 25. januar 2015 kl 08:59
 Hverder at de usansett ikke kan spionere på 3G og 4G-nett.

SIKKERHETSHULL: Det er avdekket sikkerhetshull i det svenske og danske telenettet til Telesnor og Tello.

Lekker ditt mobilnummer når du surfer

Stortinget og statsministeren OVERVÅKES

Utenfor Stortinget, regjeringskontorene og boligen til statsminister Erna Solberg befinner det seg avansert spionutstyr som kan overvåke alle mobiltelefoner i området. Spørsmålet er: Hvem står bak?

The background features two overlapping sine waves. A blue wave starts at a high point on the left, descends to a low point in the middle, and then rises. An orange wave starts at a low point on the left, rises to a high point in the middle, and then descends. The text '2016-2020?' is positioned in the middle-right area of the slide, between the two waves.

2016-2020?

Viktige utviklingstrekk (1)

Teknologi

- Felles IP-basert sambandsinfrastruktur
- VoLTE
- Network function virtualization
- Over-the-top (OTT) tenester

Organisasjon

- Utkontraktering
- Internasjonalisering
- Managed services

Viktige utviklingstrekk (2)

Brukarane

- Mobile tenester
- Samfunnskritiske brukarar
- Internet of Things

Telenor har nådd «tingenes Internett»-milepæl
Norge ligger langt fremme når det gjelder nettikoblede enheter, ifølge telegartneren.

Til tross for en pris på 6 milliarder er ikke det digitale nødnettet bygget for normal datatrafikk. Nå skal de vanlige mobilnettene tas i bruk.

Meld. St. 27 (2015–2016) Melding til Stortinget

Digital agenda for Norge
IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet

Regjeringen vil:

- At ekommyndigheten, sammen med berørte departementer, skal legge til rette for gode kommunikasjonsløsninger for nød- og beredskapsstatene.
- Arbeide for at de offentlige ekomnettene i størst mulig grad skal kunne bære framtidige tjenester for nød- og beredskapsstatene.

FREMTIDENS KOMMUNIKASJON I DET NORSKE FORSVARET
Forsvaret vil bli mobiloperatør. Militært samband på nettene til Telenor, Netcom og Ice
Derfor frister 4G/LTE langt mer enn det sterkt kritiserte Nødnettet.

The background features two wavy lines: a thin blue line and a thicker orange line, both curving across the page.

Analysen

Datagrunnlag

.....

Resultat frå tilsyn

Nkoms utgreiingar om falske basestasjonar, SS7, nasjonal autonomi,...

Nordisk NIS-samarbeidet

Trusselvurderingar
NSM, PST, E-tenesten

Nkoms topologi-
kartlegging

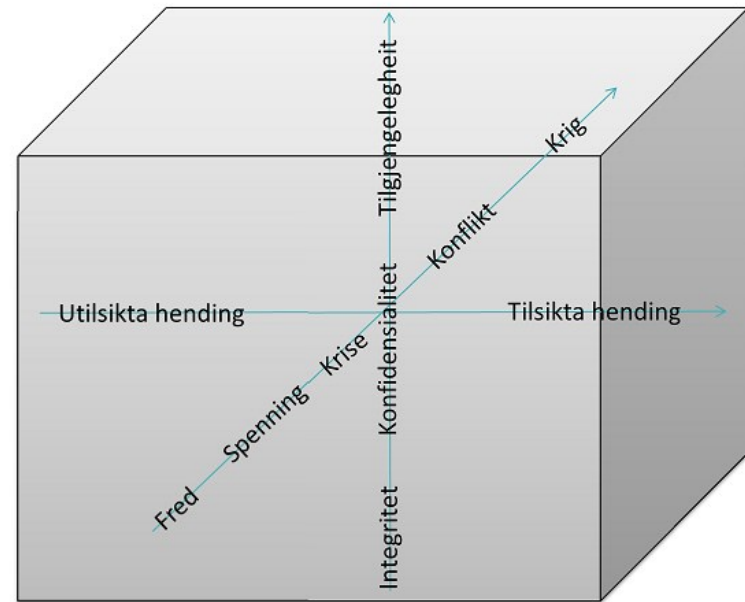
Nasjonalt
risikobilde, DSB

ENISA
trendrapportar

Hendingsrapportar,
ENISA, NSM,
ekomtilbydarane

Metodisk tilnærming

- Definere mulegheitsrommet
- Grovanalyse (identifisere risikoområder)
- Analyse av potensielle uønskete hendingar
- Identifisere tiltak

Grovanalyse: Identifiserte risikoområde

Den nasjonal sambandsinfrastrukturen og sentraliseringa av tenesteproduksjon fører til at enkeltfeil kan få store konsekvensar

Kompleks verdikjede og omfattande utstyrsportefølje gjer det vanskeleg å kjenne heile sårbarheitsbiletet, aukar avhengiga til leverandørane

Utkontraktering og internasjonalisering utfordrar kompetanse, ansvar, læring, og kontroll på nye måtar

Risiko for potensielle uønskede hendinger

ID	Uønsket hendelse	Risiko	Usikkerhet
H2	Konfigurasjonsfeil i landsdekkende IP-nett	Moderat/høy	Høy
H3	Utpressing av nøkkelressurs – sabotasje transportnett	Moderat/høy	Høy
H8	Utpressingsforsøk mot ISP - skadevare	Moderat/høy	Høy
H12	Kartlegging av norsk kritisk infrastruktur	Moderat/høy	Høy
H1	Multippel transmisjonsfeil i transportnett	Moderat	Høy
H4	Fiberbrudd Svalbard og Finnmark	Moderat	Moderat
H5	Strømsvikt på kritiske anlegg i Oslo	Moderat	Moderat
H6	Signaleringsstorm i landsdekkende mobilnett	Moderat	Lav
H7	Sikkerhetshull i VoLTE	Moderat	Høy
H13	Ressursproblemer - entreprenør	Moderat	Høy
H14	Ressursproblemer - leverandør	Moderat	Moderat
H15	Overvåkning via nett i utlandet	Moderat	Høy
H9	DNS-angrep	Lav/moderat	Lav
H10	Kompromittering av sertifikatutsteder	Lav/moderat	Lav
H11	Bortfall av GPS	Lav/moderat	Lav

Høgst risiko: Kartlegging av/etterretning mot kritisk ekinfrastruktur (H12)

Mål

- Kartlegging av/etterretning mot kritisk personell
- Kartlegging av/etterretning mot kritisk ekinfrastruktur

Dette bidrar til risikoen

- Kritisk infrastruktur: høgverdig mål for utlandsk etterretning
- Aktører har evne og vilje til (avansert) kartlegging
- Vanskeleg å oppdage, m.a. p.g.a. utkontraktering og internasjonalisering
- Vanskeleg å oppdage; får lett mindre merksemd
- Kan utnyttast til å «lamme» samfunnet i ein konflikt-/krigssituasjon

Høgst risiko: Logiske feil i transportnett og kjernenett (H2, H3, H8)

Dette kan utløyse feilen

- Utsikta hending (konfigurasjonsfeil, programvarefeil etc.)
- Tilsikta hending (utpressing, sabotasje, etc.)

Dette bidrar til risikoen

- Systemkompleksitet skjuler logiske sårbarheter
- Logiske feil går «på tvers» av den fysiske redundansen
- Kan løysast ut av ein enkelt programvarefeil, eller enkeltperson
- Avhengig av mange ressursar (interne/eksterne) for feilsøking
- Berar av store samfunnsverdiar

The image shows a screenshot of a webpage from digi.no. At the top, there is a navigation bar with the site name 'digi.no' and a search bar. Below this is a large advertisement for a Microsoft Surface Pro 4, featuring the text 'INNOVASJON.' and a price tag of '11 499,-'. The ad includes an image of the device and a 'Dustin' logo. Below the advertisement is a news article with a photo of a woman and the headline 'SS7 SIGNALERING Forsøkte å kartlegge Telenor for sårbarheter, så knelte mobilnettet'. The article text is partially visible, mentioning 'Et internasjonalt sikkerhetselskap var kilden. Telenor nekter å si hvem...'.

The background features two large, smooth, wavy lines. One is a thin blue line that starts high on the left and curves down to a minimum before rising again. The other is a thicker orange line that starts lower on the left, peaks, and then curves down to a minimum before rising again. The word 'Tiltak' is centered between these two curves.

Tiltak

Risikoreduserende tiltak

	Tiltak	Risikoreduserende effekt														
		H 2	H 3	H 8	H 12	H 1	H 4	H 5	H 6	H 7	H 9	H 14	H 15	H 10	H 11	H 13
T1	Redundans og swapping					X	X									X
T2	Risikovurderinger og tiltak - planlagt arbeid i nett	X				X			X							X
T3	Utveksling av trusselbilde		X	X	X		X			X	X		X	X		
T4	Awareness - etterretning				X		X						X			
T5	Vedlikehold av reservestrom							X								
T6	Risikovurderinger og tiltak – teknologiske/ organisatoriske endringer								X	X						
T7	Sikringstiltak mot logiske sårbarheter og skadevare	X	X	X	X				X	X	X		X	X		
T8	DNSSEC og BCP										X					
T9	Implementering av forordning (EU) 910/2014													X		
T10	Øke operativ krisehåndteringsevne	X	X	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X
T11	Risikovurderinger og tiltak – avhengighet til underleverandører											X	X			X
T12	Videreutvikle regelverk – utkontraktering/ internasjonalisering											X	X			X

Tabell 5. Forslag til tiltak sammen med en angivelse av hvilke hendelser tiltakene har risikoreduserende effekt på.

Tiltak med brei risikoreduserande effekt

Utveksling av trusselbilette

- Informasjonsutveksling i Ekomsikkerhetsforum (sikkerhetsmyndighetene, Nkom, tilbydarane)
- Informasjonsutveksling mellom NorCERT, NkomCSIRT og tilbydarane sine CERT/sikkerhetsmiljø

Sikringstiltak mot logiske sårbarheiter og skadevare

- Autorisasjon og logisk tilgangskontroll
- Logging og sporing

Auka operativ krisehandteringsevne

- Vidareutvikle den proaktiv beredskapen hos tilbydarane og myndighetene
- Samhandlingsløysingar for krisehandtering
- Myndigheitsfinansiert beredskapsutstyr

Tiltak for å styrke tilbyderane sine egne risikovurderingar

Planlagt arbeid i nett

- Dokumenterte prosessar for risikovurderingar før planlagt arbeid i nett
- Sette i verk tilpassa skadeførebyggande tiltak
- Kontroll, verifikasjon og beredskap

Teknologiske og organisatoriske endringar

- Identifisere *nye* sårbarheiter som vil følgje av endringane
- Sette i verk proaktive risikoreduserande tiltak (jf. krav i ekomregelverket)

Avhenge av underleverandørar

- Identifisere sårbarheiter knytt til avhengiga til underleverandørar (leverandørar, entreprenørar,...)
- Sette i verk risikoreduserande tiltak; førebyggande tiltak og beredskapstiltak

Tiltak retta mot den fysiske infrastrukturen

Halde fram arbeidet med bevisstgjerung om etterretningstrusselen i organisasjonane

- Opne kjelder, publisering på nett, konferansar, sosiale medier,...
- Underleverandørar, konsulentar, etc.
- Informasjonssikkerheit/objektsikkerheit/personellsikkerheit

Redundans i transport- og regionalnett

- Auka diversitet i transportnett (jf. også ekomplanen)
- Styrking av redundans i regionalnett, m.a. gjennom «Forsterket ekom»-programmet.

Meld. St. 27 (2015–2016) Melding til Stortinget

Digital agenda for Norge
IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet

Regjeringen vil:

- At ekommyndigheten skal vurdere virkemidler som legger til rette for etablering av landsdekkende og reelle alternativer for transportnettjenester for å styrke den nasjonale ekominfrastrukturen.
- At ekommyndigheten skal utrede hvordan de ulike landsdekkende nettene på best mulig måte kan utnyttes til å styrke robustheten i den totale nasjonale ekominfrastrukturen.

The background features two large, smooth, wavy lines. One is a thin blue line that starts high on the left and curves down towards the bottom center. The other is a thicker orange line that starts lower on the left, peaks in the upper left quadrant, and then curves down towards the bottom right.

**Takk for
merksemda**